

عنوان مقاله:

روایت شناسی قصه یوسف (ع) و زلیخا (مقایسه سه روایت و بن مایه های مشترک یوسف و زلیخای طغانشاهی، خواجه مسعود قمی و جامی)

محل انتشار:

فصلنامه کاوش نامه زبان و ادبیات فارسی، دوره 10، شماره 19 (سال: 1388)

تعداد صفحات اصل مقاله: 34

نویسندگان:

حسن ذوالفقاری - استادیار دانشگاه تربیت مدرس

محمدامین زواری - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تربیت مدرس

خلاصه مقاله:

داستان «یوسف وزلیخا» از داستان های مشهور ادب فارسی و نام یکی از منظومه های هفت اورنگ جامی است که به سبب شهرت، بازتاب وسیعی در شعرغنایی فارسی داشته است. اصل این داستان عبری است، اما با تفاوت هایی در جزئیات، در قرآن کریم نیز آمده و احسن القصص نام گرفته است و تنها داستان قرآنی است که یک سوره کامل (سوره یوسف(ع)) را به خود اختصاص داده است. با استفاده از این داستان، نزدیک به نود (۹۰) اثر منظوم فارسی و ترکی به وجود آمده است، لیکن این منظومه ها با اصل داستان تفاوت هایی دارند. در این مقاله ضمن گزارش و تحلیل سه روایت مشهور از این داستان در ادب فارسی، ساختار داستانی آنها با یکدیگر و با اصل داستان در قرآن مقایسه می شوند تا میزان پای بندی یا عدم پای بندی نظیره سازان به اصل داستان معلوم گردد. این سه روایت عبارت اند از: ۱. یوسف و زلیخای طغانشاهی (منسوب به فردوسی) ۲. یوسف و زلیخای خواجه مسعود قمی (متوفی ۸۹۰ق) ۳. یوسف و زلیخای عبدالرحمان جامی (متوفی ۸۹۸ق). برای اجتناب از افزایش حجم مقاله، فقط خلاصه داستان در قرآن کریم در متن مقاله خواهد آمد. در بخش دوم مقاله، بن مایه های مشترک سه روایت یوسف وزلیخا مقایسه و تحلیل می شوند تا میزان تفاوت و شباهت روایات معلوم گردد. این بن مایه ها عبارت اند از: آغاز عشق از سوی معشوق، عشق یک طرفه، عشق نامادری به نافرزندی، داستان های فرعی، سفر، حسد، خواب و رویا، نیرنگ، چاه، چاره گیری اطرافیان، تحمل سختی ها، آزمایش، مجالس بزم، دایه، خرق عادت، تهمت، انتظار و انزوا.

کلمات کلیدی:

قرآن، یوسف و زلیخای طغانشاهی، یوسف و زلیخای خواجه مسعود قمی، یوسف و زلیخای جامی، نظیره گویی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1734533>

